

“ŞEYLERİN KENDİNDE YAŞAMI”

11.05.2023 – 24.06.2023

NADİDE AKDENİZ

Labirent Sanat, 11 Mayıs – 24 Haziran 2023 tarihleri arasında, **Nadide Akdeniz**'in “**Şeylerin Kendinde Yaşamı**” isimli kişisel sergisine ev sahipliği yapıyor.

Duyular çok daha fazla uyarılabilir haldedir... birbirinden çok farklı ve hiç olmadığı kadar büyük bir izlenimler bolluğu -yemeklerin, edebiyatların, gazetelerin, biçimlerin, zevklerin, hatta manzaraların kozmopolitliği. Dışarıdan akan bu etkilerin temposu prestissimo (en hızlı) izlenimler karşılıklı olarak birbirlerini siliyor; içgüdüsel olarak bir şeyi içimize almaya, derinliklerimize kadar indirmeye, sindirmeye karşı direniyoruz- bunun sonucu, sindirimin zayıflamasıdır. İzlenimler içinde boğulmaya bir tür uyum gösteriyoruz: İnsan eylemeyi unutuyor; artık yalnızca dışarıdan gelen uyarılara tepki veriyor.¹

Nietzsche'nin beslenme ve sindirim mecazı perspektifinde kapitalist modernleşmeyle ilgili eleştirel düşünceleri günümüzde de geçerliliğini güçlenerek korumakta. Başta mutluluk olmak üzere arzu duyulan her şey tüketim toplumunun nesnel dünyası tarafından formüle edilmiştir. Eskiden nesnelere sahip olan insanlarla ve sahipleri arasında kurulan bir özdeşlikle varken bugün baktığımızda nesnelere de durumu belirleyebildiğini görürüz. Durumu belirleyen, ticari nesnelere, markalar, gündelik hayat içinde var olan her şeydir aslında. Bizler hem şeylere bel bağlama anlamında hem de bel bağladığımız bu şeylerin koşullarına tabi olarak, fiziksel, ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak şeylere bağımlıyız! Toplumsal ve bireysel anlamda insanlık, gelişme yetilerini sınırlayan çeşitli bağımlı olma hallerine dahil olurlar.

Günlük hayatta şeylere mekânsal ve zamansal açıdan bağlanmışlığı unutmamız önemli midir? Değildir belki; ama sorgulamadan kullanmayı yeğlediğimiz ürünlerin büyük bir kısmının üretiminin veya fildişi ticareti yüzünden fil neslinin yok edilmesinin ardında yatan, yasadışı üretim alanlarındaki kötü çalışma koşullarını ve emek istismarı ilişkilerini kısa süre önce fark edebildik. Şeylere duyduğumuz bu aşırı ilginin uzağımızda kalan etkileri, dikkatimizi giderek daha fazla çekiyor.²

Evrende, bağlantısız ve müstakil yerel bir varoluş için hiçbir imkan yoktur. Etrafımızı saran şeyler, kendi varlığımız da dahil olmak üzere her şey birbiriyle ilişki halindedir, yalıtılmış değildir. Şeylikleri, bağlantılarında ve başka formlara akışlarında yatar. Maddenin, enerjinin ve bilginin sürekli akışı içinde mevcudiyet oluştururlar. Bu yönüyle şey, mevcudiyeti olan kendiliktir. Şeyler bizim evren ve yeryüzündeki yerimizi düşünmemize neden olur. Nesnelere, var olmanın, yer kürenin ve toplumun ne olduğu hakkında bazı temel fikirleri etkileyen bir şeyi bize dayatıyor gibidir.

Bir şey sadece, ne olduğu ile nasıl görüldüğü arasındaki yarıktır. Kant bu yarığa yağmur damları üzerinden bir örnek verir: Yağmur damlarını başınızda, yüzünüzde hissedebilirsiniz -ancak gerçek

¹ Friedrich Nietzsche, “Güç İstenci”, Çev. Sedat Umran, İstanbul: Birey, 2002, s.72.

² Ian Hodder, “Dolanıklık: İnsanlar ile Şeyler Arasındaki İlişkilerin Arkeolojisi”, Çev. Billur C. Yılmazyigit, İstanbul: Alfa, 2018, ss. 22-23.

(actual) yağmur damlalarını kendinde (in itself) algılayamazsınız.³ Şeyler kendileridir ancak onları doğrudan işaret edemeyiz. Ya da tek tek gördüğüm, deneyimlediğim, ilişkiye girdiğim ağaçlar ile (fenomen), ağaç kavramının özü (noumen) arasında bir fark vardır. Çünkü görünüşler öze göre değişken şeylerdir. Gördüğüm ağaç zaman içinde çürüyüp, toprağa karışabilir buna karşın ağaç kavramı dediğimizde uzay ve zaman üstü, kendisini değiştirmeden koruyan, mutlak bir şeyden söz ederiz. Kant bir şeyin kendisinde ne olduğunun bilinemeyeceğini söyler. Bir masaya baktığımızda onun kendisinde ne olduğunu değil, onun belirlenimini tutan deneyim aracılığıyla aklın süzgecinden geçmiş yargı yetisinin dışarı aktığı şeyi biliyoruz. Leroi-Gourhan, insanbilim çalışmalarında, sözde görünüşün “nesnelerin kabuğu”, yani aynı nesnenin derin ve kültürel tarafıyla onun habitatu, yani insanbilimsel ortamı arasındaki sınırlandırma, ama aynı zamanda ve daha çok temas yüzeyinden başka bir şey olmadığını ifade eder.⁴

Gerhard Richter 11 Ekim 1963'te Konrad Lueg ile bir evin bütün döşemelerini, mobilyaların mekânsal konumlarını koruyarak, kaideler üzerine yerleştirerek bir happening gerçekleştirir. Kapitalist gerçekçilik olarak tanımladığı kuramından doğan, günlük yaşamımızda bizi çevreleyen en sıradan kullanım nesnelerini kullanarak gerçekleştirdiği bu işleyle, maddeyi bir anlamda, bağlamından kopararak düşünmeye dönüştürmüş olur.

“**Şeylerin Kendinde Yaşamı**” isimli sergisinde **Nadide Akdeniz**, gündelik yaşamda kullandığımız eşyaların bulunduğu odaları, sahibi ve kullanıcılarının yokluğunda, kendi yalnızlıkları içinde resmeder. Bu ıssızlık içinde odanın belli bir noktasına yığılmış, öbeklenmiş sıradan kullanım nesnelere, ehlileştirilmiş bitkiler “olağan içi” olmalarına rağmen, ıssızlığın vermiş olduğu tekinsiz duyguyla fantastik bir yaşam kazanırlar. **Nadide Akdeniz** insanın konumunun silikleştiği, şeylerin adeta tamamlayıcı olduğu, nesne odaklı dünyayı siyah beyaz bir kurgu içinde tasvir eder. Biz eşyalardaki izlerden, yıpranmışlıktan, masanın üzerine az önce bırakılmış bir kek ya da meyve tabağından, bitkilerin canlılığından az sonra kadraja girecek mekanın “asıl” sahibinin varlığını duyumsarız. İnsanı merkeze almadan, sadece varlığını hissettirerek yaptığı resimlerinde, mekan içinde günlük hayatın koşuşturmacasında fon ya da çerçeve gibi algıladığımız, silikleşen şeylerin, kendinde yaşamına kulak vermemize imkan tanır. Hatta daha da ileri giderek, izleyen odanın köşesinde duran koltuğa gömülerek tefekküre dalmaya davet eder.

Nadide Akdeniz'in iç ve dış mekan resimlerinde; gerçek ve kurgu, görünür ve gizil, nesne ve özne, yapay ve doğal, maskülen ve feminen, kapalı ve açık, noumen ve fenomen, ölüm ve yaşam gibi ikiliklerin yarattığı, ilk bakışta fark edilemeyen ama karşısında zaman geçirdikçe şiddetlenen bir gerilim hissedilir. Bitkilerin ardında durağan denizi izleyen figür bize huzurlu bir ortam gibi sunulurken, detaylara inildikçe fark edilen kamera tüm maddiliğiyle duygularımızı bulandırır ve bizi bir dizi sorgulamanın içine çeker. Başka bir resimde büyük bir kısmı kadrajın dışında kalan helikopter sessizliği yırtarcasına kendini gösterir. Nadide Akdeniz, konu seçimleriyle yarattığı ikircikli duygu durumu, bakışın resmedilen şeye hiçbir zaman tümüyle hakim olmasına izin vermediği, kadraj tercihleriyle kuvvetlendirir. Çerçevenin

³ Immanuel Kant, “Pratik Aklın Eleştirisi”, Çev. Oruç Arıoba, Mete Tunçay, İstanbul: Türkiye Felsefe Kurumu, 1999.

⁴ Ernesto L. Francalanci, “Nesnelerin Estetiği”, Çev. Durdu Kundakçı, Ankara: Dost, 2012, s. 15.

dışında kalan, her zaman sizin hayal gücünüzü kullanma maharetinize bırakılmış bir armağan mı, yoksa fenomen ile şey arasındaki Kant yarığının bir başka teyidi mi?

Nadide Akdeniz'in "Şeylerin Kendinde Yaşamı" isimli ağırlıklı karakalem resimlerinden oluşan kişisel sergisini **24 Haziran** tarihine kadar **Labirent Sanat'ta** görebilirsiniz.

Labirent Sanat

Çatma Mescit Mah. Tepebaşı Cad. No: 56 K: 2 34430, Beyoğlu / İstanbul

Ziyaret saatleri: Salı - Cumartesi: 11.00 - 19.00

Detaylı bilgi ve daha fazla görsel için: info@labirentsanat.com | +90 531 712 45 25

Sanatçı Hakkında:

Nadide AKDENİZ 1966 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-Grafik Bölümünü bitirdi. Turan Erol, Adnan Turani ve Nevide Gökaydın'ın öğrencisi oldu. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Bölümünden lisans diploması aldı. Bir süre grafiker olarak çalıştı. Orta öğretim ve Yükseköğretim kurumlarında, 1975 ve 1980 yılları arasında İzmir Buca Eğitim Enstitüsü'nde, 1975 yaz dönemi Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü hızlandırılmış eğitim programlarında öğretmenlik ve grafikerlik yaptı. İlk dönem resimlerinde, İzmir'in kent yaşamı ve insanlarına ilişkin eleştirel bir gözlem çerçevesinde, yer yer ironik öğeleri de içeren bir anlayış ağır basarken; 1990'lı yıllarda, doğa ayrıntılarını fotogerçekçi teknikle yorumladığı yeni bir anlatıma yöneldi. Bu resimlerde titiz bir işçilik, mavi ve yeşil tonların egemen olduğu renkli bir tutum dikkat çeker. Çalışmalarını İstanbul'daki atölyesinde sürdürmektedir.